

◆ PARAPSYKOLOGIA 2000 ◆

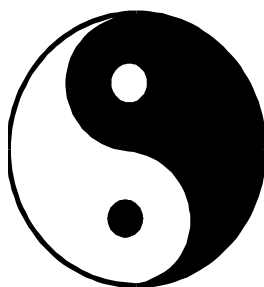
N:o 6, syksy 2000

PARAPSYKOLOGIA UUDEN VUOSITUHANNEN KYNNYKSELLÄ

Koko historiansa ajan ihmiskunta on kokenut, että maailmaan mahtuu muutakin kuin aistein havaittava todellisuus. Esihistoriallisten ja esikirjallisten kulttuurien kuvallinen aineisto ja käytännöt sekä kirjalliset lähteet muinaisesta Sumerista, Babyloniasta ja Egyptistä aina tähän päivään todistavat uskosta ylikuonnolliseen ja pyrkimyksistä vaikuttaa ihmistä ympäröiviin näkymättömiin voimiin. Kautta aikojen maagit ja ihmeidentekijät, shamaanit ja poppamiehet ovat hämmästyttäneet yleisöään tiedoillaan ja taidoillaan; profeetat ja oraakkelit, näkijät ja astrologit ovat ennustaneet valtakuntien, kuninkaallisten ja muiden maailman mahtavien yhtä hyvin kuin tavallisen kansan ja yksittäisten ihmisen kohtaloita.

Mahdollisuutta ymmärtää ylikuonnollisia ilmiöitä ei kuitenkaan ollut ennen kuin tieteen ja tekniikan aikakauden läpimurron jälkeen pari vuosisataa sitten alettiin kehittää välineitä tutkia ja selittää aistien havaittavaa maailmankaikkeutta. 1800-luvun keskivaiheilta lähtien tieteellisiä menetelmiä pyrittiin käyttämään myös ylikuonnollisina pidettyjen eli paranormaalien ilmiöiden tutkimukseen. Spontaanisti tapahtuneita ilmiöitä kerättiin ja luokiteltiin; meedioiden ja parantajien kykyjä tutkittiin ja pantiin koetukselle. Viime vuosisadan alkupuolella tutkimus kävi systemaattiseksi ja siirrettiin laboratorioihin, kuten tieteelliseen tutkimukseen kuuluukin. Ongelmana on kuitenkin ollut se, että paranormaaleita ilmiöitä on vaikeaa, jopa mahdotonta saada aikaan tieteen vaatimien kriteereiden mukaan, sillä niillä on taipumus tapahtua spontaanisti ja odottamatta. Vakavaa tieteellistä tutkimusta paranormaalien ilmiöiden eri alueilla tehdään kuitenkin edelleen, ja teoriaa ilmiöiden selittämiseksi ilmestyy niinikään.

Parapsykologia 2000 on Suomen parapsykologinen Tutkimusseura r.y.:n toimittama artikkelisarja, jossa pyritään laaja-alaisesti esittämään parapsykologisia tutkimustuloksia, muuttuvaa ihmiskäsitystä, maailmankuvaa ja elämäntutkimuksellisia suuntauksia.

Kukin kirjoittaja vastaa itse kirjoituksensa sisällöstä.

Kirjoituksia saa vapaasti lainata edellyttäen että lähde mainitaan.

Tavallista ihmistä kiinnostavat enemmän paranormaalit kokemukset ja ilmiöiden kokijat kuin paranormaalien tutkimus ja selitykset, ja viime vuosikymmeninä kiinnostus on lisääntynyt räjähdysmäisesti. Selvänäkijät ja ennustajat, kanavoijat ja kontaktihenkilöt, energia-parantajat ja vaihtoehtoohoitajat, gurut ja henkiset opettajat tai vaatimattomasti itseään kouluttajiksi nimitävät tarjoavat palveluksiaan paranormaalien luettavien tuotteiden kuluttajille. Luento- ja kursien ja vuosittaisten messutapahtumien osanottajat lasketaan miljoonissa. Ilta-päivälehtien horoskoopipalsta on itsestäänselvyys, ja paranormaalien erikoistuneiden julkaisujen lisäksi tuskin on aikakauslehteä, jolla olisi varaa jättää käsittelemättä paranormaaleja aiheita. Televisio ja elokuvateollisuus käyttävät niitä, ja internet tekee pienimpienkin tiedon-, mutta myös pseudotiedon jyvien levittämisen mahdolliseksi maailmanlaajuisesti.

Syystäkin on kysytty, miksi tieteen ja teknologian kehittyessä huimasti eteenpäin, materialistisen maailmankuvan vallitessa ja tieteellisen koulu-

à la carte

Heli Sarre: parapsykologia uuden vuosituhan- nen kynnyksellä?	1
Olavi Kiviniemi: Ted Serios ja "ajatusvalokuvat"	8
Orvo Raippamaa: Minän ongelma	12
Markku Siivola: Oletko...	14
Teuvo Laitinen: Paranormaalit ilmiöt (kirja-arviointi)	15

tuksen ollessa kaikkien ulottuvilla kiinnostus paranormaaliiin kukoistaa yhä? Mikä on syynä siihen, että tieteellisen maailmankäsityksen taikauskoksi leimaamat uskomukset leviävät esteettä ja niihin uskotaan yhtä voimakkaasti kuin ennen? Vastaus kysymykseen riippuu siitä, kuka sen esittää ja miltä kannalta asioita katsotaan.

MUUTTAVA MAAILMANKUVA

Paranormaaleihin ilmiöihin kohdistuvan kiinnostuksen taustalla on tapahtumassa jotakin laajemmalti: länsimaisen kulttuurin kontekstiin asetettuna viime vuosikymmenien kiinnostus paranormaaliiin on osa sitä suurta kulttuurimurrosta, joka on kourinut länsimaita ja länsimaista maailmankuvaa aina perusteita myöten 1960-luvulta lähtien.

Länsimaisen ihmisen maailmankuvassa ja arvomaailmassa parhailaan tapahtuvia muutoksia tutkivat puhuvat kulttuurin paradigman muutoksesta. Paradigmalla tarkoitetaan maailmankatsomusta, ajatusmallia tai viitekehystä, joka auttaa ymmärtämään ja selittämään todellisuutta; paradigman vaihdoksella maailmankuvan vaihtumista toiseen. Minkä tahansa kulttuurin paradigma toimii aikansa ja vaihtuu uuteen silloin, kun aikaisempi ei enää riitä selittämään maailmaa eikä sen avulla enää pystytä ratkaisemaan ongelmia. Toistaiseksi vallalla olevan paradigman vaihtuminen uuteen politiikassa, talouselämässä, yhteiskunnassa, ihmisryhmien ja ihmisten välisissä suhteissa, suhteessa maapalloon ja sen luontoon, kasveihin ja eläimiin on vuosituhannen vaihteen todellisuutta.

Muutos paradigmassa alkaa yksittäisten ihmisten mielistä ja muutoksen tarpeellisuuden tiedostamisesta. Muutos tapahtuu aluksi hitaasti, ja se tulee mahdolliseksi, kun yhä useammat tunnistavat aikaisemman paradigman puutteet ja etsivät uusia, entisiä parem-

min toimivia todellisuuden malleja. Nykyistä edeltänyt paradigman vaihdos merkitsi tieteen ja teknologian aikakauden läpimurtoa ja materialistisen, myös mekanistiseksi ja reduktionistiseksi luonnehditun maailmankuvan muodostumista. Se käsittää maailmankaikkeuden ja ihmisen kuin mekaaniiseksi koneistoksi, jonka voi purkaa osiin ja jota voi ymmärtää näiden osien perusteella. Ihminen maailmankaikkeuden osana on luonnollisesti ainetta ja energiaa. Ihmisen mielen ja tietoisuuden materialistinen tiede selittää ilmiöksi, joka syntyy fyysisen organismin eli aivojen toiminnasta ja jota ei voi olla olemassa aivojen ulkopuolella itsenäisenä ilmiönä tai energiana.

Tieteelliseltä tutkimukselta on edellytetty mitattavuutta ja toistettavuutta, ja 'kovan' tieteen menetelmiä on pyritty soveltamaan myös niinkin 'pehmeisiin' tieteisiin kuin ihmisen mielen ja tietoisuuden tutkimiseen.

On selvää, että tällainen tutkimustapa sopii huonosti sellaisten ilmiöiden tutkimiseen, jotka tapahtuvat spontaanisti ja jotka eivät ole toistettavissa ja mitattavissa. Niinpä tieteenharjoittajien enemmistö on suhtautunut ja edelleenkin suhtautuu

varauksella tai täysin kielteisesti paranormaaleihin ilmiöihin ja kykyihin, joita voidaan ymmärtää vain, jos hyväksytään ihmisen mielen ja tietoisuuden voivan vaikuttaa aineeseen sekä mahdollisesti tieteelle toistaiseksi tuntemattomien energialuottuvuuksien tai -muotojen olemassaolo.

Meneillään olevassa muutosprosessissa on käsitys maailmankaikkeudesta on jälleen kerran tarkistuksen alaisena, sillä luonnontieteet ovat edetessään yhä pidemmälle aineen ja energian saloihin osoittaneet aikaisemman maailmankuvan riittämättömyyden selittää havaittuja ilmiöitä. Newtonilainen käsitys aineesta ja energiasta on väistymässä, sillä se ei pysty selittämään kvanttifysiikan eli atomia pienempien yksiköiden käyttäytymistä. Tilalle on kehitymässä maailmankuva, joka löytää

Paradigmalla tarkoitetaan maailmankatsomusta, ajatusmallia tai viitekehystä, joka auttaa ymmärtämään ja selittämään todellisuutta; paradigman vaihdoksella maailmankuvan vaihtumista toiseen

oikeutuksensa 1900-luvun fysiikan havainnoista aineen ja energian yhteydestä, atomia pienempien yksiköiden hiukkas- ja aaltoluonteesta ja niiden havainnoinnista vain todennäköisyyksinä; informaation välittymisestä niiden välillä ilman havaittua välitysmekanismeja, vain muutamia havaintoja mainitakseni.

Uutta maailmankuvaa on nimetty holistiseksi eli kokonaisvaltaiseksi, sillä

Fyysikko David Bohm on esittänyt käsityksen maailmankaikkeudesta hologrammina, joka muodostuu näkyvästä, fyysisestä maailmankaikkeudesta ja näkymättömistä energia-verkoistoista

sen mukaan maailmankaikkeuden ilmiöitä voidaan ymmärtää vain kokonaisuuden osina, prosesseina tai verkostoina, joissa kaikki liittyy kaikkeen ja jossa myös havainnoija vaikuttaa havainnoitavaan. Fyysikko David Bohm on esittänyt

käsityksen maailmankaikkeudesta hologrammina, joka muodostuu näkyvästä, fyysisestä maailmankaikkeudesta ja näkymättömistä energiaverkoistoista. Kun hologrammiin lisätään aikaulottuvuus, se muistuttaa paremmin 'hololiikettä' tai 'holoelokuvaa', jossa kaikki tapahtuu kolmiulotteisena ja samanaikaisesti. Jatkuvassa liikkeessä sykkivä 'holoversumi', jossa menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus ovat olemassa yhtäaikaan, sisältää lukemattomia yhteensitoutuneita, monitasoisia ja -säikeisiä värähtelykenttiä, joiden sisältämä informaatio on yhtä aikaa kaikkialla.

Mielen ja tietoisuuden tutkimuksen edelläkävijänä tunnettu psykiatri Carl Jung koki itse ja oli todistamassa lukuisia paranormaaleita ilmiöitä, eikä hän kaihtanut tutkimasta niitä. Hän toi psykologiaan käsitteen kollektiivisesta alitajunnasta tai tiedostamattomasta, johon kaikki yksittäiset mielet ovat yhteydessä. Yhteistyössä fyysikko Wolfgang Paulin kanssa hän totesi, että kollektiivisen tiedostamattoman prosessit saavat aikaan tietoisella tasolla aistein havaittavia merkityksellisiä yhteensattumia, synkronisiteetteja. Jungin havainnot antoivat aiheen olettaa, että kollektiivinen tietoisuus jollakin tavalla yhteydessä maailmankaikkeuden hololiikkeen värähtelykenttiin.

Monet viime vuosikymmeninä uutta fysiikkaa ja uutta tieteenkäsitystä tunnetuksi tehneet fyysikot, mm. Fritjof Capra, Gary Zukav, Paul Davies, Fred Alan Wolf ja Brian Greene, toiset varovaisemmin, toiset rohkeammin, ovat kirjoissaan tehneet selkoa ilmiöistä, jotka edellyttävät ihmismielen ja maailmankaikkeuden energioiden välistä vuorovaikutusta ja joihin viime vuosisadan suuret fyysikot vain viittasivat. Selkein kannanotto mielen ja maailmankaikkeuden väliseen suhteeseen lienee Sir Arthur Eddingtonin toteamus: "The stuff of the world is mind-stuff", eli 'maailma on tehty mielestä'.

PARAPSYKOLOGIA JA UUSI MAAILMANKUVA

Mitä tiede katsoo tutkimisen arvoiseksi ja mitä menetelmiä tutkimuksessa käytetään, riippuu omaksutusta tieteenfilosofiasta ja tutkijoiden omista asenteista. Koska parapsykologia on tieteenala, joka tutkii ja pyrkii selittämään tavanomaisesta poikkeavia ilmiöitä, sen hyväksyminen tieteenä edellyttää nykyistä laajempaa tieteenfilosofiaa ja uudenlaista lähestymistapaa paranormaaleihin ilmiöihin.

Uusi käsitys maailmankaikkeudesta energiaverkostona, joka sisältää myös ihmisen tietoisuuden, antaa mahdollisuuden selittää paranormaaleita ilmiöitä. Parapsykologiaa uuden tieteenkäsityksen perustalta selittävät huomauttavat paranormaaleiden ilmiöiden toimivan siltana maailmankaikkeuden hololiikkeen näkymättömien värähtelyjen ja fyysisen maailman välillä. Ihmisen tietoisuus havainnoi tapahtumia ja saa niitä myös ilmenemään. Neurofysiologi Karl Pribramin mukaan ihmisen aivot toimivat kuin filmi, jolle niiden vastaanottamat värähtelyt tallentuvat. Mieli ja muisti luokittelevat syntyneet interferenssimallit ja esittävät ne kokonaisuutena, jota kutsutaan 'ulkopuoliseksi todellisuudeksi'. Parapsykologi Serena Roney-Dougal huomauttaa, että jos aivot ovat maailmankaikkeuden hologrammia luotaava ja tulkitseva hologrammi, paranormaalit kyvyt ja ilmiöt ovat välttämätön osa tuota maailmankaikkeutta.

Serena Roney-Dougal viittaa David Bohmin näkemykseen ja toteaa, että Bohmin oletamat näkymättömät energiakentät sisältävät sekä elollisen että elottoman aineen, mutta myös tietoisuuden: ajatukset, tunteet, halut ja tahdon. Tietoinen ajatus on lähtöisin tuosta syvemmällä olevasta tietoisuudesta, ja hän pitää mahdollisena, että yksittäisen ajatuksen ja syvemmän tietoisuuden suhde on verrattavissa aineen ja energian suhteeseen. Tämä merkitsee sitä, että kaikkien ihmisten ajatukset ovat syvätasolla, kollektiivisessa alitajunnassa yhteydessä kaikkien muiden ajatuksiin ja myös muihin energiamuotoihin. Telepatia, selvänäkö, ennaltatietäminen ja mielen kyvyt vaikuttaa aineeseen kumpuavat näkymättömistä energiaverkoistoista ja ilmestyvät näkyviin ihmisen tietoisuuden kautta. Synkronisiteetit, merkitykselliset yhteensattumat, ovat maailman-kaikkeuden energian muodossa olevien tiedostojen 'vuotoja' yksittäisten ihmisten tietoisuuteen kokemuksina tai tapahtumina.

Parapsykologian näkökulmasta myös biologi Rupert Sheldraken teoria ja tutkimus hänen morfo-geneettisiksi kentiksi nimittämästään ilmiöstä on kiintoisa. Sheldraken teoria esittää, että sekä orgaanisten että epä-orgaanisten järjestelmien perimä, kehitys ja muisti riippuu aineettomista tekijöistä, ns. morfo-geneettisistä eli M-

kentistä. Sen mukaan mitkä tahansa rakenteet muodostuvat malleista, jotka toistavat itseään ja ylittävät sekä ajan että paikan rajat. Jokaisella rakenteella ja jokaisella eliölajilla on tämän mukaan sille ominainen, informaatiota kantava M-kenttä, joka vaikuttaa lajin edustajiin resonanssin kautta. Myös lajin yksittäisten edustajien on mahdollista vaikuttaa lajinsa kenttään ja muuttaa sitä esimerkiksi oppiessaan uuden taidon, mikä tekee taidon oppimisen helpommaksi lajin toisille edustajille. Näin M-kentät toisaalta pitävät kehitystä tasapainossa, toisaalta sallivat kehityksen mennä eteenpäin.

Biologi Rupert Sheldraken teoria esittää, että sekä orgaanisten että epäorgaanisten järjestelmien perimä, kehitys ja muisti riippuu aineettomista tekijöistä, ns. morfo-geneettisistä eli M-kentistä

Sheldrake esittää näkemyksen, että elävissä organismeissa M-kentät aktivoivat esimerkiksi jonkin eliölajien jokaisen yksittäisen solun DNA:n geneettisen koodin juuri sen solun toiminnan kannalta oikealla tavalla. Ne ohjaavat myös epäorgaanisen aineen järjestäytymisprosessia, esimerkiksi kiteiden järjestäytymistä määrättyyn muotoon. Teoria selittää sen laboratorio-kokeissa tehdyn havainnon, että jonkin rottaryhmän opittua määrätyn taidon, niitä seuraavat rottasukupolvet oppivat taidon aikaisempia nopeammin siitä huolimatta, että ne eivät olleet sukua oppineille rotille eivätkä fyysisessä kosketuksessa niiden kanssa.

Sheldraken teorian perustalta on esitetty kysymys, olisivatko mieli ja tietoisuus nekin värähteleviä energiakenttiä, jotka vaihtavat informaatiota itse luomansa M-kentän kanssa ajan ja paikan rajoituksista huolimatta. Jos tämä käsitys hyväksytään, voidaan myös ajatella, että M-kenttien tallentamat

ajatus- ja tunnemallit vahvistuvat tai heikkenevät niihin tallentuneen energian määrän ja voimakkuuden mukaan. Esimerkiksi jonkin kulttuurin jäsenille yhteisten ajatus- ja tunnemallien luomien M-kenttien voidaan olettaa vaikuttavan kaikkiin sen piirissä asuviin. Mielen ja tietoisuuden tutkijat puhuvat 'kulttuuritranssista' tai 'kulttuurihypnoosista', joka pitää tiukasti otteessaan suurinta osaa sen piiriin kuuluvista. Vaatii tietoista ponnistusta vastustaa niiden

vaikutusta siitä huolimatta, että ne tiedostettaisiin riittämättömiksi selittämään todellisuutta tai haitallisiksi, ja siksi ne muuttuvat hitaasti.

Näiden ja muiden ilmiöiden selityksistä luonnontieteiden edustajat ovat eri mieltä. Uusi maailmankuva ja luonnontieteiden viimeisimmät hypoteesit sallivat kuitenkin viitekehysten, josta käsin paranormaalia voidaan ymmärtää ja selittää. Pitävätkö selitykset paikansa, on arvioitavissa vasta sitten, kun kehitetään välineitä ja menetelmiä todentaa niitä.

ESP-KYKYJEN AKTIVOIMINEN

Parapsykologisen tutkimuksen kiinnostavimpia kysymyksiä on, mitä edellytyksiä tarvitaan paranormaaleiden ilmiöiden tuottamiseksi ja voiko paranormaaleita eli ESP-kykyjä jollakin tavalla opetella. Parapsykologiasta tohtorinväitöskirjansa tehneen psykologian tohtori Serena Roney-Dougalin mukaan tarvitaan viittä ominaisuutta esimerkiksi selvänäön, telepaattisen yhteyden tai energialla parantamisen tuottamiseksi koetilanteessa. Ensinnäkin tärkeintä on avoin asenne paranormaaliin: kaikki on mahdollista. Toiseksi, rentoutunut, tavallaan hypnoottinen mielentila, eli antaa tapahtua, mitä on tapahtuakseen, toisaalta mitään odottamatta, toisaalta estämättä tapahtumaa. Kolmanneksi, erityistä tekniikkaa tai metodologiaa käytettäessä on tarpeen kyetä keskittymään täydellisesti käsillä olevaan tehtävään. Neljänneksi on välttämätöntä pystyä tuottamaan mielikuva halutusta lopputuloksesta ja uskoa vahvasti asian toteutumiseen. Viidenneksi on tarpeen kehittää mahdollisimman voimakas, haluttuun lopputulokseen liittyvä tunne ja yhdistää se mielikuvaan.

psykologian tohtori Serena Roney-Dougalin mukaan tarvitaan viittä ominaisuutta selvänäön, telepaattisen yhteyden tai energialla parantamisen tuottamiseksi koetilanteessa

keskittymään täydellisesti käsillä olevaan tehtävään. Neljänneksi on välttämätöntä pystyä tuottamaan mielikuva halutusta lopputuloksesta ja uskoa vahvasti asian toteutumiseen. Viidenneksi on tarpeen kehittää mahdollisimman voimakas, haluttuun lopputulokseen liittyvä tunne ja yhdistää se mielikuvaan.

Muuntuneet tietoisuuden tilat: hypnoosi ja transsi, mietiskely eli meditointi ja unen ja valveen välinen hypnagoginen tila ovat eduksi ESP-kykyjen aktivoimiseksi. Todennäköisesti niin kauan kuin ihmiskunta on ollut olemassa, näitä tiloja on käytetty paranormaalien ilmiöiden tuottamiseksi, esimerkiksi selvänäköön, ennustamiseen ja parantamiseen. Muuntuneessa tietoisuuden tilassa mieli kääntyy aivan kuin sisäänpäin, aistien havainnoitava todellisuus tavallaan käy merkityksettömäksi, ja alitajunta avautuu sen tarkastelijalle. Alitajunta tuottaa tietoa sen omista tiedostoista ehkä muistoina todellisista, kauan sitten unohtuneista tapahtumista, tai symboleina, kuten usein unissa, ahaa-elämyksinä, jne.

Toinen kiintoisa kysymys on se, voidaanko mielen voimin vaikuttaa aineeseen. Paranormaaliin liittyvää

tutkimusta seuranneet tietävät ainakin Princetonin yliopistossa tehdyistä kokeista, jotka osoittavat näin olevan. Yleisimpänä esimerkkinä mielen vaikutuksesta aineeseen on kuitenkin lume- eli plasebovaikutus, eli henkilön oman mielen vaikutus hänen kehoonsa, mistä on olemassa runsaasti tutkimusta. Lumevaikutuksella tarkoitetaan sitä parantavaa tai kipua lievittävää vaikutusta, joka sinänsä tehottomalla lääkkeellä tai parannusmenetelmällä on johonkin fyysiseen tilaan tai sairauteen. Kyse on lopultakin siitä, että mieli ja tunne yhdessä uskottaessa lääkkeeseen ja omaan parantumiseen saa aikaan paranemisen. Samoin kuin usko lääkkeeseen tai lääkäriin saa parantumaan, yhtä hyvin usko tai toive sairastumisesta saa sairastumaan, eli puhutaan psykosomaattisista sairauksista. Usko on silloin synonyymi itsehypnoosille.

Paranormaaleille ilmiöille herkkien yksilöiden tunnistamiseen käytetty testi nimeltä DMT (Defense Mechanism Test) osoittaa myös sen, vastustaako koehenkilö tiedostamattaan paranormaalien kokemuksen kokemista. Psykologia tuntee käsitteen 'kognitiivinen dissonanssi': jos henkilön uskomusjärjestelmä on ristiriidassa hänen havaintonsa kanssa, hän mieluummin muuntaa tai kieltää havaintonsa kuin kyseenalaistaa uskomuksensa. Todennäköisesti tästä syystä skeptisesti paranormaaleihin ilmiöihin suhtautuva ei yleensä tee niistä havaintoja - usko, että niitä ei ole olemassa tai että ne voidaan selittää muina kuin paranormaaleina ilmiöinä, tekee sokeaksi ja kuuroksi muulle kuin omalle vakaumukselle.

KOHTAAVATKO TIEDE JA MAGIA KOLMANNELLA VUOSITUHANNELLA?

Murroksen aikakaudelle on ominaista aikaisemman tiedon, mutta myös uskomusjärjestelmien kyseenalaistaminen. Ajattelun ja asenteiden vapautumisen seurauksena yhä useammat rohkenevat kokea ja jakaa kokemuksiaan toisten kanssa. On myös niitä, jotka pyrkivät parhaansa mukaan opettamaan niistä kiinnostuneille, miten kokea sellaista, joita aikai-

semmin vain muutamat harvat kokivat. Paranormaalien tarjonta ja kysyntä sallitaan, ja valinta on vapaata.

Jos kokijat ja kokemuksiin ohjaajat jättävät kiinnostumatta paranormaaleja ilmiöitä selittävästä teorioista, saattaa käydä niin, että he keksivät kokemuksille omia teorioitaan. Tutkimusta tekevät teoretikot julkaisevat tuloksiaan, mutta pysyttelevät yleensä suurelta yleisöltä näkymättömissä, pitämättä itsestään sen suurempaa ääntä. Kummatkaan - kokijat ja tutkijat - eivät yleensä koe mielekkääksi ryhtyä väittelemään vastapuolen eli skeptisesti paranormaaliiin suhtautuvien kanssa, jotka ovat linnoittautuneet omiin uskomuksiinsa. Niin kauan kun parapsykologinen tutkimus on vailla rahoitusta ja tutkijoita, tilanteeseen tuskin tulee muutosta. Toivoa edistyksestä paranormaalien alueella ei kuitenkaan ole syytä jättää, sillä suuren yleisön kiinnostus henkiseen kasvuun ja mukaanmeno mitä erilaisimpiin kokemuksiin ehkä aikanaan saa aikaan myös tutkimusta.

Asenteet paranormaaleita ilmiöitä kohtaan ovat kuitenkin viime vuosikymmeninä vapautuneet. Yhtä vapaata asennoitumista paranormaaliin löytää historiassa taaksepäin mentäessä vasta ajalta kaksituhatta vuotta sitten. Hellenistisen aikakauden kansainvälisyys, kulttuurien välinen vuorovaikutus ja sen seurauksena uskontojen ja filosofioiden sekoittuminen toisiinsa ovat kaikki piirteitä, jotka kuuluvat myös omaan aikaamme paranormaaliiin uskominen ohella. Hellenistiseen kulttuuriin kuului myös usko yliluonnollisiin voimiin ja pyrkimys hallita niitä maagisin rituaalein.

Magian filosofia käsittää maailmankaikkeuden voimaita energiaverkostoksi, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen ja johon myös ihmisen on mahdollista vaikuttaa. Kehittymässä olevan uuden maailmankuvan ja kahdentuhannen vuoden takaisen maagisen maailmankuvan yhtäläisyydet hämmästyttävät samankaltaisuudellaan: kahden tuhannen vuoden takainen käsitys on lähellä nykyfysiikan käsitystä aineen energia-

luonteesta. Monet nykyiset täydentävät terapiat: energiaparannus, yrthihoidot ja hypnoosi ovat jatkoa hellenistisen ajan lääkintämagialle, herbalismille ja temppeleille, samoin kylvyt ja hieronnat. Ja ovatko itsehypnoosissa ja hypnoosissa käytetyt suggestiot muuta kuin muinaisia loitsuja?

Hellenistisellä ajalla astrologia oli tieteiden kuningatar ja tähdistäennustaja arvossaan. Oma aikakautemme ei suinkaan ole poikkeus: presidentit Reagan ja Mitterrand konsultoivat astrologeja. Oraakkeleita ja profeettoja tarvitsevat käyttävät medioita ja kanavia välittämään itselleen sanomia henkimaailmasta ja opetuksia toisista ulottuvuuksista, ja viime vuosina itse Jumalakin on katsonut aiheelliseksi rupatella muutamien valittujen kanssa. Enkelit auttavat asiassa jos toisessakin, ja kaupunkishamaanit vievät asiakkaitaan mielen voimin matkoille toisiin maailmoihin kerrostalojen olohuoneiden lattioilla. Erilaisia vaihtoehtoterapioita löytyy vuoden jokaiselle päivälle.

Kuitenkaan kysymys ei ole taantumasta. Ihmiskunnan kehityshistoria voidaan käsittää kuin ylöspäin kohoavaksi spiraaliksi, joka kierros kierrokselta tulee samaan kohtaan, mutta kuitenkin kerrosta ylemmälle kuin aikaisemmin. Kaksi vuosituhatta kestänyt Kalojen aikakausi on vaihtumassa Vesimieheen, ja yksi kierros on umpeutumassa ajan kiertokulussa. Historia toistaa itseään, tosin toisella tasolla. Tulevina vuosikymmeninä Kalojen aikakaudelle ominainen auktoriteetti-usko ja fanaattisuus toivottavasti väistyy Vesimiehen aikakauden tiedonjonon ja laaja-alaisuuden tieltä.

uuden maailmankuvan ja kahdentuhannen vuoden takaisen maagisen maailmankuvan yhtäläisyydet hämmästyttävät samankaltaisuudellaan

Kehittymässä oleva maailmankuva eli käsitys maailmankaikkeudesta, maailmasta, ihmisestä ja hänen roolistaan suuressa kokonaisuudessa on syntymässä uudelleen. Teologioiden ja materialistisen

tieteisuskon ylipappien haastajiksi on ilmestynyt uuden sukupolven edustajia, filosofi-tiedemiehiä, joiden älyllinen kapasiteetti pystyy syleilemään kirjaimellisesti maailmoja. Käsitys aineesta ja

energiasta kaiken olevaisen perustana on saanut kilpailijakseen kahden vuosituhannen takaisen maailmankuvan, jonka mukaan aine ja energia ovat toissijaisia; mieli, tietoisuus, henki ensisijaisia. Yhä useammat käsittävät maailmankaikkeuden ykseytenä, energiaverkostona tai prosessina, aivan kuin dynaamisessa liikkeessä aaltoilevana hologrammina tai hololiikkeenä, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen ja jossa kaikki olevainen on elävää ja omalla tasollaan tietoista.

Uuden kuvan mukaan ihminen on, muinaisen hermeettisen filosofian käsitystä lainatakseeni, mikrokosmos makrokosmoksessa: psykofyysinen kokonaisuus, jossa hänen kehonsa, tunteensa, mielensä ja tietoisuutensa ovat alituisessa vuorovaikutuksessa, tavoitteenaan dynaaminen tasapaino. Osana suurta kokonaisuutta hänen sekä aineellista että aineetonta olemusta kierrätetään maailmankaikkeudessa kuten mitä tahansa muutakin.

Maailmankaikkeuden energiaverkoston ihmisen sitoo hänen mielensä, ja jokainen vahvistaa tai heikentää oman mielensä voimin myös uuden paradigman, uuden maailmankuvan energiakenttää. Maa-planeetan ja sitä asuttavan ihmiskunnan tulevaisuuden muotoutuminen on prosessi, jossa jokainen on vastuussa kehityksen suunnasta. Omilla valinnoillaan, päätöksillään ja toiminnallaan jokainen meistä vaikuttaa historiaan, jota ei ole kirjoitettu vielä.

Lähteet:

- Bohm, David. Wholeness and the Implicate Order. Routledge and Kegan Paul, Ltd. London, 1980.
- Capra, Fritjof. Fysiikka ja tao. Tutkimus nykyajan fysiikan ja itämaisen mystiikan yhteneväisyyksistä. WSOY, 1983.
- Capra, Fritjof. The Turning Point. Science, Society, and the Rising Culture. Bantam Books, 1988.
- Davies, Paul. The Mind of God. The Scientific Basis for a Rational World. Simon & Schuster, 1992.
- Ferguson, Marilyn. The Aquarian

- Conspiracy. Personal and Social Transformation in the 1980's. J.P. Tarcher, Inc. 1980.
- Greene, Brian. The Elegant Universe. Superstrings, Hidden Dimensions, and the Quest for the Ultimate Theory. Vintage, 2000.
- Grim, Patrick, Ed. Philosophy of Science and the Occult. Second Edition, State University of New York Press, 1990.
- LeShan, Lawrence. The Medium, the Mystic, and the Physicist. Toward a General Theory of the Paranormal. Penguin Arkana, 1995.
- Luck, George. Arcana Mundi: Magic and the Occult in the Greek and Roman Worlds. Johns Hopkins University Press, 1986.
- Roney-Dougal, Serena. Where Science and Magic Meet. Element, 1994.
- Sheldrake, Rupert. A New Science of Life: The Hypothesis of Formative Causation. Jeremy P. Tarcher, 1982.
- Talbot, Michael. Mysticism and the New Physics. Penguin Arkana, 1993.
- Talbot, Michael. Beyond the Quantum. Bantam Books, 1988.
- Versluis, Arthur. Philosophy of Magic. Routledge & Kegan Paul, 1986.
- Wolf, Fred Alan. The Eagle's Quest. A Physicist Search for Truth in the Heart of the Shamanic World. Simon & Schuster, 1992.
- Wolf, Fred Alan. The Dreaming Universe. A Mind-Expanding Journey into the Realm Where Psyche and Physics Meet. Simon & Schuster, 1995.
- Sarre, Heli. Muuttuva käsitys maailmankaikkeudesta. Ultra 2/1994.
- Sarre, Heli. Millenium - nyt! Ultra 12/1999.

Heli Sarre

TED SERIOS JA "AJATUSVALOKUVAT"

Tämä suppeaksi jäävä tarkastelu perustuu suurimmalta osin psykiatri Jule Eisenbudin vuonna 1967 julkaistuun kirjaan "The World of Ted Serios". Kuvien luonteen ja arvon selvittämiseksi olisi hyvä olla tuo kirja käytettävissä.

Kykyjen löytyminen

Ted Serios oli elämäntavoiltaan epä-säännöllinen mies, joka joutui mukaan erikoisiin puuhiin vasta aikuisena, vuonna 1955. Kaikki alkoi siitä, että hän suostui työtoverinsa ehdottamiin hypnoosikokeisiin.

Työtoveri suggeroi Tediä irtoamaan lepäävästä kehostaan. Kun tämä onnistui, miehet keksivät kyvyille käytännön sovelluksen. Ted alkoi etsiä 1800-luvun alkupuolella eläneen merirosvo Laffiten oletettua aarretta rosvon itsensä toimiessa oppaana ja Tedille näkyvänä matkatoverina. Tedin kertoman mukaan pikkusummia rahaa löytyikin. Jossakin vaiheessa Tedin näkemä Laffiten hahmo alkoi heiketä ja tuli yhä pahemmin läpinäkyväksi, häviten vähän väliä kokonaan.

Työtoveri keksi uutena ideana, että Ted voisi yrittää valokuvata aarteen löytöpaikan, jonka hän oli hypnoosissa nähnyt. Tällöin jäisi pysyvä dokumentti rauhassa tutkittavaksi. Ted kokeilikin yksin kotonaan laukaisemalla kameran noin 30 cm etäisyydeltä seinään, ja jo ensimmäiseen filmiin tuli pari outoa kuvaa. Eräässä vaiheessa Ted joutui turvautumaan psykiatriin, joka sai hänet uskomaan kaiken olevan harhaa. Ted kertoi hävittäneensä silloin kaikki hänelle kerääntyneet kolmisensataa erikoista kuvaa.

Myöhemmin Ted sai takaisin uskonsa kuvien aitouteen ja jatkoi kokeitaan yksin ja pienissä piireissä. Eisenbud alkoi tehdä hänen kanssaan kokeita vuonna 1964. Tällöin alettiin kuvata pelkästään Polaroid-kameralla, jolloin

kuvat voitiin kehittää välittömästi valmiiksi. Kirjassa kuvattuja kokeita tehtiin parin vuoden ajan, josta suurimman osan Ted oli kokonaan tutkijoiden käytettävissä.

Kun Eisenbud ei saanut koottua Tedin ympärille tutkimuskomiteaa, hän paremman puutteessa järjesti kokeita professoreiden ja muiden akateemisten tutkijoiden kodeissa, isäntäväen ja osallistujien omilla kameroilla. Kirjassa luetellaan 30 nimeä, joiden Eisenbud kertoo vahvistaneen havaintojensa selittämättömyyden nimikirjoituksellaan.

Kuvaustapa

Yleisimmin käytetty tekniikka oli sellainen, että Ted piti kameraa esimerkiksi polvellaan kasvohinsa suunnattuna. Toisella kädellään hän piti kameran linssin edessä "gismoa" ja toisella kädellään laukaisi kameran sopivaksi katsomallaan hetkellä. Myös muita kuvaustapoja oli, ja toisinaan muut hoitelivat kameraa ja gismoa jopa metrien päässä, Tedin antaessa vain merkin laukaisuhetkestä.

Gismo oli avoin tai harvemmin läpinäkymättömäksi tukittu halkaisijaansa lyhyempi putkenpätkä, halkaisijaltaan yleensä 3 cm luokkaa. Putki voi olla esimerkiksi pahvia, paperia tai muovia. Usein se kierrettiin paperinauhasta kokeiden alkaessa. Gismoa pidettiin välittömästi kameran linssin edessä, mutta edes läpinäkymätön gismo ei välttämättä peittänyt linssiä tiiviisti.

Gismo oli Tedin oma keksintö, jonka tarpeellisuutta hän ei pystynyt uskottavasti perustelemaan. Kuitenkin se oli lähes aina käytössä, sillä ajatuskuvien saaminen ei tahtonut onnistua ilman sitä.

Vakiona kameroissa oli 3000 ASA:n filmi, tarkennus äärettömään, aukko f/11 ja valotusaika 1/30 s. Aikavalotuksen mahdollisuus oli aina estettyinä teippauksella eikä kameroissa ollut valotuksen automaattista säätöä. Salamavalo oli lähes aina käytössä, joten kameran laukeamishetki oli helposti havaittavissa.

*Tärkeä yksityiskohta
kuvauksissa oli Tedin
alkoholintarve*

Tärkeä yksityiskohta kuvauksissa oli Tedin alkoholintarve. Hän joi koko ajan huomattavia määriä olutta ja toisinaan vahvempia-kin aineita. Alkoholial-

käyttettiin jopa palkintona kuvien onnistumisesta.

Kuvien tyypit

Kaikki kuvat mukaanottaen niitä oli neljää erilaista tyyppiä:

1. Normaalinäkymä, eli sellainen kuin sen piti gismo huomioonottaen ollakin. Siinä näkyivät useimmiten Tedin kasvat melko epätarkkoina pienen etäisyyden vuoksi. Gismo aiheutti pimeämpiä alueita tilanteesta riippuen.
2. Täysvalkoinen kuva, eli kuin kautaltaan ylivalottunut ruutu. Sellainen tulisi esimerkiksi laukaisemalla kamera lähietäisyydeltä valkoiseen seinään salamavaloa käyttäen tai laukaisemalla kohti kirkasta taivasta.
3. Täysmusta kuva, eli kuin täysin valottomaton. Sellainen saadaan jättämällä kamera kokonaan laukaisematta peittämällä linssi valonpitävästi tai laukaisemalla kamera pimeässä ilman salamavaloa.
4. Normaalinäkymästä eroavia yksityiskohtia sisältävä kuva. Jatkossa käytän tällaisista nimitystä "ajatuskuva" mukavuussyistä, ilman mitään oletusta kuvien syntytavasta.

Erityyppisiä kuvia tuli samassa istunnossa ja samalla tavalla toimien. Eisenbudin kirjassa on valikoima esimerkkikuvia, mutta hän ei anna kunnon tietoja niiden valintaperusteista. Myös arvio eri kuvatyypien esiintymismääristä puuttuu, ja siitä voi saada viitteitä vain satunnaisesti kerrotuista peräkkäisten kuvien sarjoista.

Ajatuskuvissa ilmeneviä seikkoja

Eisenbudin kirjassa on 96-97 ajatuskuvaa, 3-4 normaalinäkymää ja vertailukuvia. Tämä on niin suuri määrä, että se

antaa hyvän mahdollisuuden tehdä päätelmiä kuvien sisällöstä.

Kaikista ajatuskuvista valitettavasti puuttuu paras mahdollinen käytetyillä kameroilla saavutettavissa ollut terävyys. Kuvanlaatu vaihtelee varsin selkeästä niin himmeäksi, että siitä ei voi päätellä kuvan aihetta. Usein kuva-ala on vain osittain täytetty, eli kuva sijaitsee kuin mustalla pohjalla olevassa himmeärajaissa valoläikässä.

Suurin osa ajatuskuvista on aiheeltaan tunnistettavissa, esimerkiksi rakennus, laite, henkilö, ajoneuvo, huonekalu, muistomerkki ja niin edelleen. Kahdeksasta kirjan kuvasta tai kuvasarjasta on tunnistettavissa myös kuvan todellinen kohde, esimerkiksi olemassaoleva rakennus tai kirjassa oleva kuva. Yhdeksän kuvaa sisältää tekstiä, joka on helposti luettavissa. Osa kuvista on koosteita useammasta näkymästä, verrattavissa vähintään kaksinkertaiseen valottumiseen.

Sama kuva-aihe esiintyy usein sarjoina, jolloin kuvien tarkkuus vaihtelee, mutta aiheen koko ja muoto pysyvät tarkkuuden rajoissa muuttumattomina. Aiheen rajautuminen valoläikässä vaihtelee, samoin myös kiertymäkulma vaakatason suhteen. Eisenbudin kirjassa on 18 eri kuvasarjaa, joissa kussakin on 2-5 kuvaa samasta kohteesta.

Muutamissa kuvissa näkyy kuin päällä olevia läiskiä tai pilkkuja. Joissakin on viiruja ja viivoja, jotka ovat toisinaan kuin säteittäisinä viuhkoina. Kuvat voivat olla myös lievästi venähtäneitä tai vääntyneitä.

Tunnistetuista kohteista olevat kuvat Eisenbudin kirjassa ovat lähes aina virheettömiä siinä määrin kuin kuvan tarkkuus antaa mahdollisuuden tehdä päätelmiä. Pienimmätkin yksityiskohtat yleensä täsmäävät todellisuuden kanssa. Mistään kuvista en löytänyt selviä sisäisiä ristiriitaisuuksia, esimerkiksi varjot olivat aina samalla tavalla kuvan koko alueella.

Kuvaosolosuhteiden vaikutuksia

Eisenbud pyrki selvittämään kuvien syntymistapaa muuttelemalla kuvaosolosuhteita. Kun kameran linssi peitettiin maalarinteipillä, ajatuskuvia ei syntynyt. Toisaalta kuvia saatiin silloinkin, kun joku peitti koko gismon kämmenellään. Mikä merkillisintä, ajatuskuvien tarkkuus ei havaittavasti huonontunut, vaikka kamerasta oli poistettu linssijärjestelmä kokonaan.

Ajatuskuvia syntyi myös, vaikka Ted oli sisällä Faradayn häkissä ja kamera oven takana hänen ulkopuolella. Eisenbud teki myös kokeita peittämällä filmin valotuspinnan kameran sisällä ohuella lyijylevyllä. Ajatuskuvia ei saatu, mutta täysvalkoisia kohtia syntyi reikien kohdalle muun alueen jäädessä mustaksi.

Koska ajatuskuvat eivät vastanneet ollenkaan kameran näkemää eli normaalinäkymää, olisi voinut olettaa ettei kameraa olisi tarvittu ollenkaan. Kun Ted yritti saada kuvia pelkkiin filmeihin ilman kameraa, ei aluksi esiintynyt mitään vaikutuksia. Vasta kirjan valmistamisen aikoihin saatiin täysvalkoisia kuvia ja heikkoja viitteitä myös yksityiskohtia sisältävistä kuvista.

Kaikista näistä kokeista voitaisiin päätellä lähinnä sellaista, että kyseessä ei ollut pelkkä fysikaalinen ja optinen ilmiö. Psykologisella tilanteella oli ilmeisen tärkeä vaikutus.

Eisenbudin tulkintoja

Jule Eisenbud pyrki tulkitsemaan kuvien sisältöjä psykodynaamisesti, freudilaiseen tapaan. Tulkinnat voivat olla kohdallaankin, mutta niiden arvoa vähentää se, että ne huomattavalta osalta perustuivat kuvien virhearviointeihin. Eisenbud näki virheitä ja eroja sarjojen kuvien välillä sellaisissakin tapauksissa, missä itse en parhaalla tahdollakaan löytänyt mitään eroja.

Näennäisiä eroja kuvien välillä aiheutui esimerkiksi kuvan sijoittumisen vaihtelusta valoläikässä. Läikän reunojen epäsäännöllisyydet aiheuttivat vääristymiä kuvien tummuussuhteissa, samoin kuvien "päällä" olevat ylimääräiset läiskät ja viirut. Tarkasti katsoen ei havaittavia eroja kuitenkaan ollut itse peruskuvissa.

Kuvien aitous

On moniakin tavallisia tapoja, millä ajatuskuvien kaltaisia usein varsin epätarkkoja kuvia saataisiin aikaan. Skeptikot esittävät taikuri Randin johdolla varmana asiana, että gismossa olisi ollut diakuva ja sen näkymiseen vaadittava vahva linssi. Eisenbud sanoo tällaisen menetelmän olleen mahdottoman valliinneissa koeolosuhteissa. Gismon olisi pitänyt olla riittävän suuri ja tarkasti kameran edessä. Gismo oli tietenkin koko ajan tarkassa valvonnassa. Tedillä olivat paidanhihat ylös käärittyinä tai jopa tiukka "apinapuku" päällä, hihansuut ja kaula-aukko tiukasti kiinni.

olisi voinut olettaa ettei kameraa olisi tarvittu ollenkaan

Kun otetaan huomioon kuvien suuri määrä ja Tedin vahva humalatila lähes kaikissa onnistumistapauksissa, linssigismo olisi ehdottomasti paljastunut. Kokeilin itsekin menetelmää ja totesin sen

hankalaksi. Kuvaavaa on, että ainoa löytämäni skeptikoiden julkaisema vertailukuva oli tehty valottamalla diakuvaan pienen reiän toimiessa "linssinä", eikä ollenkaan linssigismoa käyttäen.

Periaatteessa on mahdollista, että itse kamerassa olisi ylimääräisiä valonlähteitä ja reikiä. Tähän tuskin oli käytännön mahdollisuuksia, koska käytettyjä kameroita oli suuri määrä ja omistajia kehoitettiin tutkimaan ne tarkasti ennen kuvauksia ja uudestaan niiden jälkeen. Ted ei saanut koskea kameroihin kuin enintään kuvaustilanteissa.

Eräs mahdollisuus on, että filmien valotus ei tapahtunut kameran näennäisellä laukaisuhetkellä vaan ennen sitä tai sen jälkeen. Tähänkin oli hyvin pienet mahdollisuudet, koska monet henkilöt

ostivat filmejä, latasivat ne kameroihin ja kehittivät kuvat. Lähes säännöllinen salamavalon käyttö paljasti laukaisuhetken varsin luotettavasti.

Koostekuvat erosivat toisinaan hyvin selvästi tavallisista saman kuva-alan useampikertaisista valotuksista. Esimerkiksi tumma alue peitti toisinaan alleen vaaleamman alueen, mikä ei onnistu kaksoisvalotuksella. Myöskään paikalla olleiden henkilöiden näkymissuunnat eivät aina vastanneet heidän sijaintiaan kuvaushetkillä. On vaikea kuvitella, miten Ted olisi voinut kuvata vieraan kodin sisustusta ja kokeisiin osallistuvia henkilöitä salaa joko etukäteen tai vasta itse koetilanteessa.

Toisinaan Ted pystyi pyydettyänsä tuottamaan annettua aihetta tai kuvaa selvästi muistuttavan kuvan. Täysosumia ei kuitenkaan saatu kuin yhden kerran, ja silloinkin Ted oli itse ehdottanut aihetta. Annettu aihe voi olla myös pelkästään antajansa tiedossa, jolloin Ted toisinaan osasi kuvailla sitä sanallisesti aivan oikein.

Varsin epäilyttävältä tuntuu se, että kuvat olivat niin virheettömiä pienimpiä yksityiskohtia myöten mallikuviin tai todellisuuteen verrattuna. Tähän on ensimmäisenä mieleen tuleva selitys huijaus käyttäen jostakin hankittuja oikeita valokuvia. Tässä tilanteessa kuvien aitoutta vahvistaa se seikka, että muutamissa tapauksissa niissä on havaittu todellisia eroja aiheeseen verrattuna.

Muitakin ajatusvalokuvaajia on esiintynyt, mutta heitä on ollut vain muutamia ja heidän tuottamia kuvia on paljon vähemmän.

Ted Seriosin ajatusvalokuvien selittäjä- ja selittäjäriippuu vahvasti Jule Eisenbudin rehellisyydestä ja tarkkuudesta havaitsijana. Mukana oli kuitenkin niin paljon muitakin akateemisia henkilöitä, että Eisenbudin järjestämä huijaus tuntuu mahdottomalta. Samoin nämä muut täydentävät Eisenbudin mahdollisia puutteita havainnoinnin kriittisyydessä ja kokeiden järjestämisessä.

Mielestäni Ted Seriosin ajatusvalokuvat

ovat merkittävä ilmiö. On suuri vahinko, että ne ovat jääneet niin pahasti unohtuiksi kuin on tapahtunut.

* * *

Lähdekirjallisuus:

Jule Eisenbud (1967): *The World of Ted Serios*. William Morrow & Company, Inc. 1967.

Jule Eisenbud (1975): *On Ted Serios' Alleged "Confession"*. *The Journal of the American Society for Psychical Research*, 1975:1.

Jule Eisenbud, J. G. Pratt ja Ian Stevenson (1981): *Distortions in the Photographs of Ted Serios*. *The Journal of the American Society for Psychical Research*, 1981:2.

G. M. Rinaldi (1982): *Anomalies in the Prints of Ted Serios*. *The Journal of the American Society for Psychical Research*, 1982:1.

Jule Eisenbud ja Ian Stevenson (1982): *Reply to Mr. Rinaldi*. *The Journal of the American Society for Psychical Research*, 1982:1.

Olavi Kiviniemi

Toim.huom: katso myös osoitteesta http://www.pp.htv.fi/msiivola/monte/Bindelof_Story/index.htm parapsyykkisiä unia tutkineen Maimonideksen unilaboratorion johtajan, prof Montague Ullmanin henkilökohtaisesti elettyä kuukausia kestänyttä merkittävästä tapahtumasarjasta, jonka yksi oleellinen osa olivat itsestään filmille piirryneet valokuvat. Artikkelit on englanninkielinen.

MINÄN ONGELMA

Vaikka ihmisen fyysinen elimistö on hämmästyttävällä tarkkuudella toimiva kokonaisuus, ei sen kudoksista ole löydetty mitään sellaista elintä, joka olisi ns. minän olinpaikka. Näyttää kuin koko minää ei olisi edes olemassakaan. Mutta minän olemassaolon tosiasiaa ei voida kieltää. Minä on välttämätön jokin, jota ei voida ottaa pois, vaikka sen unohtaisimmekin. Minä on mysteeri, josta emme saa minkäänlaista mielikuvaa - ja kuitenkin minä minussa tietää, että minä olen minä.

Silmä näkee mikä on silmän ulkopuolella, mutta itseään se ei voi nähdä. Silmä näkee, sanotaan, mutta tosiasiallisesti silmä on vain konstruktio, jonka välityksellä jokin tuntematon näkee. Niin myös nenän limakalvot reagoivat erilaisille hajuille, korvan kalvot äänille, maku- ja tuntohermot vastaavalla tavalla, mutta se joka haistaa, maistaa, kuulee ja tuntee, on minä. Ihmisen sielunelämä on altis kaikelle, mitä tapahtuu, mutta ilman minää se ei voisi tietää mitä on tapahtunut. Kun ruumis (keho) on väsynyt ja tarvitsee lepoa, niin minä ummistaa tietoisuutensa ja elimistö nukkuu "tiedottomana". Sama tapahtuu tuskatilassa, joka ylittää minän kestokyvyn. Unien näkeminen on jotakin, jossa minä on vain osittain poistunut ruumiista. Se tahtoo seurata sielun liikkeitä ja tarkkailla kokemuksia. Yön aikana minä on oma itsensä, sellaisena kuin se on "varsinaisessa todellisuudessaan" unen aikana. Heräämishetkellä, joka on minän joka-aamuinen jälleensyntyminen, tapahtuu muistin hälveneminen, sillä mitä raskaampi uni, sitä vähemmän unia. Minä elää omilla maailmoillaan - "maailmoissa", joiden todellisuudesta päivätajunta ei tiedä mitään, sillä aivot eivät ole olleet seuraamassa minän yöllisiä retkiä.

Syyseurauksien kokemuksissa kasautuneet pyyteet - "sielunelämä" - pystyy vetämään minän huomion puoleensa, joten minä voi käyttää "sielua" tietoisuutensa välineenä samaten kuin fyysisistä ruumista. Mitä itsekkeisempiä sielulliset tekijät (pyyteet) ovat, sitä voimakkaammin minä tiedoitsee olemassaoloaan.

Itsekkyys on olemassaolon edellytys.

Epäitsekkyys on sen vastakohta. Varsinainen minä ei ole kumpaakaan. Se ainoastaan käyttää välinettä - olotilaa, jossa se elää ja on kuin käenpoikanen pikkulinnun pesässä. Varsinainen minä ei ole fyysinen eikä henkinen, jos hengellä käsitetään jotakin aineen vastakohtaa. Minä on eräs "tyhjä" kohta aineessa ja "täytetty" kohta aineettomassa. Se on "reikä" jumalassa eli idea hengessä. Se on abstraktio. Enempää siitä ei voi sanoa, koska sanoilla ei ole selitysmerkitystä sellaisesta, joka on kaikkien sanojen tuolla puolen.

Koska sielua ei löydy mistään aineesta, päätyy fysiologia toteamukseen, että sielu on yhtä kuin fyysisen ruumiin reaktioiden summa. Se on vain elimistön vuorovaikutuksissa kehkeytnyt minä eli tietoisuus sielullishenkisistä toiminnoista. Se elää (tiedoitsee) niin kauan kuin sillä on polttoainetta, ja kun aineellinen ruumis kuolee, häviää myös sielu, koska sillä fyysisen hajoamisen jälkeen ei ole paikkaa eikä polttoainetta elääkseen (ollakseen olemassa).

Mutta fysiologia ei kykene selittämään edes kaikkia psykologisia ilmiöitä. Esimerkiksi abstraktinen ajattelu on a priori - annettu tosiasia: aivokoneisto tosin todetaan, mutta sen loogiseksi ajatteluksi muodostuvaa systeemiä ei tunneta. Psykologia on kirjaimellisesti ottaen fysiologian filosofiaa. Sen vuoksi sitä rajoittavat samat lainalaisuudet kuin fysiologiaakin. Se johtaa siihen, että kaikki paranormaalit sielunilat hylätään lääketieteellisinä pulmina. Samaa mielivaltaa tehdään transsendentaaliselle ajattelulle. Kuitenkin ihmisessä on jotakin sellaista, joka ylittää kaikki tieteen rajoitukset, jotakin, joka pelkällä oivalluksella tietää enemmän kuin mitkään todisteet. Oivallus ylittää järjen antinomiset paradoksit, joten se on epätieteellinen ja kuitenkin enemmän kuin tiede. Siinä, missä usko nöyrytyy ja tiede vaikenee, siinä inhimillinen oivallus näkee.

Tuntuu siltä, että ihmisen minä - tuo tuntematon "kontrolloiva" tekijä, joka ei

Itsekkyys on olemassaolon edellytys. Epäitsekkyys on sen vastakohta. Varsinainen minä ei ole kumpaakaan.

"asu" missään eikä näytä olevan mitään - on joka tapauksessa niin ensiarvoinen tekijä, että ilman sitä ei olisi ihmistä eikä edes tajuntaa, joka minättömänä olisi tietoinen tajunnastaan.

Nykyään puhutaan paljon minättömyyden elämyksestä, jossa pyyteet aivan kuin pysähtyvät tai häviävät. Tuollaista neitseellistä alkutilan kokemusta pidetään lähes kaikkien uskontojen mukaan tavoiteltavana taivastilana. Myös siinä lapsenkaltaisuudessa josta Jeesus puhui, lienee tätä samaa psyykkistä autuutta. Lapsien yleensä uskotaan elävän enemmän tai vähemmän siinä tilassa aina 7-vuotiaaksi saakka, kunnes lapsi tulee tietoiseksi minästään. Kun lapsi käyttää omaa nimeään minä-sanan vastineena, käsitetään sen johtuvan siitä, ettei minä-tietoisuus ole vielä syntynyt. Todellisuudessa se johtuu vain siitä yksinkertaisesta syystä, ettei lapsi ole vielä oivaltanut aikuisten minä-sanan merkitystä. Tietenkin on olemassa suuri ero paratiisillisen lapsentilan ja aikuisen minä-tietoisuuden välillä, mutta toisaalta nykypsykologisen tutkimuksen mukaan lapsi on omalla symbolitajunnallaan täysin tietoinen minä ja syntymästään asti. Ero lapsen ja aikuisen välillä on vain minätietoisuuden laadussa. Ero eläimen ja ihmisen minä-tajunnassa on laadullisesti sama kuin aikuisen ja lapsen. Kysymys minästä muuttuu kysymykseksi minäisyydestä eli mielteistä. Minä, joka kirjaimellisesti tarkoittaa yksilön sisäistä alkuoliota, ei sellaisenaan sisällä mitään mielteitä. Se on puhdas minä-tietoisuus ilman minäisyyttä, samalla tavalla kuin luova toiminto tapahtumisen hetkellä. Jos minä poistetaan luovan tilan tapahtumasta, siinä ei olisi liioin tajuntaa.

Minän ja minättömyyden ongelma ratkeakin näin ollen siten, että annamme minäsanalle sen merkityksen mikä sille kuuluu. Sitä ei saa sekoittaa kaikkiin niihin pyyteisiin, joita ihmisessä havaitaan. Minä on tuntematon, tyhjältä näyttävä tosiasia - tosiliolio, jota ei voida poistaa vaikka kaikki pyyteet poistettaisiin. Varsinaisen minä ja ihmisen pyyteellinen mieli ovat kaksi aivan eri asiaa.

Käsitys, että minästä voidaan luopua ja

tulla minättömäksi, on minä-sana väärinkäyttöä. Ihmisen minä ei ole mikään pyyteitten kasautuma. Minä on olemassa, oli pyyteitä tai ei. Minä voi olla pyyteettömyyden tilassa, mutta minäton ei voi tietää tai kokea pyydettyä eikä pyyteettömyyttä. Ilman minää ei ajatuskoneella (aivoilla) ole mitään merkitystä. Sama suhde on minällä myös tunne-elämään ja sen pyyteisiin. Niin perinnölliset tekijät kuin kokemuksen havainnot ja niiden hyväksikäyttö eivät ole mahdollisia ilman minää. Minä erittelee ja ymmärtää ja kokee ja tekee niistä olemassaolon tietoista elämää. Mutta mieli ja minä eivät ole sama asia. Mieli on vain eräänlainen fyysisen ruumiin lainalaisuuksien mittaaaja - ulkonaisen yksilöllisyyden itsesuojelua edustava toiminto. Minä valvoo mielen liikuntoja ja puolustaa niitä niin kauan, kunnes mieli osoittautuu minän olemassaololle vaaralliseksi. Silloin syntyy konflikti, ristiriita, joka johtaa etsimään pelastajaa, parantajaa, vapauttajaa eli psykologista apua ristiriidan poistamiseksi. Mitä enemmän mieli saa hallitusvaltaa, sitä voimakkaammaksi tulee minän tietoisuus. Ja mitä voimakkaampi minän tietoisuus, sitä selkeämmin minä alkaa taistella mieltä vastaan. Minä, joka on korkeampi instanssi kuin mieli, huomaa, miten järjetöntä on alistua kaikkiin mielen vaatimuksiin. Mieli on fyysisen lainalaisuuden (kuuman, kylmän jne.) synnyttämä refleksi ja on kokonaan fyysisen lainalaisuuden armoilla ja tavallaan sen uhri. Minä "näkee", ettei mieli ole kuolematon, vaan jotakin, joka häviää fyysikaalisen lainalaisuuden mukaan, siksi se alkaa kapinoida mielen pyyteitä vastaan.

mieli, joka on pyyteitten kasautuma, joutuu tuskatilaan, keksii uuden keinon ja pyrkii pyyteettömyyden tilaan

Täten syntyy kummallinen tilanne: minä yrittää "selittää", ettei pyyteillä ole kuolematomuutta, mutta mieli, joka on pyyteitten kasautuma, joutuu tuskatilaan, keksii uuden keinon ja pyrkii pyyteettömyyden tilaan. Tämä valhepyyteettömyys on pyyteellisen mielen viimeinen oljenkorsi, mutta jossa minä lopulta voittaa, koska vain minä voi "nähdä" pyyteellisen mielen kuoleman välttämättömyyden. Minä

voi elää mielen kuoleman jälkeen, koska se voi oivaltaa sen tosiasian, ettei mieli ole kuolematon.

Jos jokin arvo on olemassa, täytyy arvoista suurin olla se, joka ylittää kaiken kuolevaisen. Muuten elämällä on vain kuolemisen arvo. Syntyä kuollakseen on järjetöntä, ja elää vain synnyttääkseen jälkeläisiä on julmuutta. Siispä arvo, jolla on olemassaolon sisäinen merkitys, on ulkonaisia arvoja suurempi, koska ulkonaiset arvot voidaan osoittaa arvottomiksi. Arvo, joka ylittää ihmisen pyyteet, on suurempi, koska se on ainoa jolla voi olla merkitystä. Edellä olevan perusteella tulemme siihen, että jos elämällä yleensä on jokin arvo, sen koko merkityksen täytyy olla minän yksilöllisyydessä, sillä olemassaolo ilman minää olisi jotakin "tyhjää". Mutta jos "jokin tyhjä" olisi olemassaolon tarkoitus, olisi olemassaolo tarpeeton. Minä kuitenkin tietää olevansa olemassa, ja niinpä se, mikä *näyttää* olevan eimitään, kuten Minä, on juuri Se, joka on olemassaolon ja koko olevaisen tarkoitus. Ristiriitakin on vain toiminto, jonka välityksellä minä ilmaisee itsensä: Minä on kaiken aikaa kuolematon jokin, joka elää Jumalassa - Olevaisessa - X:ssä. Ja se "*tyhjä*" on koettavissa sekä todettavissa.

Orvo Raippamaa

OLETKO...

Oletko koskaan katsonut vuosiesi taakse, laskenut yhteen aikaa uhmaavien voittojesi summan, nuorallatanssisi perheen ja työn välillä, päivien voitot ja tappiot, huomisen, ensi viikon, ensi vuoden odotukset?

Oletko koskaan hätäsi hetkellä laskenut läheisesi, seurassasi hiljaa viihtyvien luvun? Oletko koettanut tavoittaa miestäsi, vaimoasi, lastasi, he hyvää-tarkoittavina kaukana taivaanrannassa sinuun ojennettu avoin käsi niin

kaukana, sinusta huolestuneet äänensä vieraina, silmiensä katse mysteerinä, jonka vain sinä huomaat? Onko maailma temmannut sinut pois itsestäsi kuuntelemaan oman äänesi outoutta kun huutosi heille putoaa vieraana maahan, kun katsot heitä, vieraita itselleenkin, silmänsä kuvasasi, sinä kuvasi varjoissa muilta kadoksissa? Oletko nähnyt heidät silloin aivan vieressäsi, noiden ihmeellisten olentojen, itseltään hukkuneiden, nukkekoodissaan asustavien, jotka avaavat komeronsa oven puhuen sinun arkivaatteillesi etsien sinua tyhjien takkiesi sisältä? Onko heidän tuttuutensa kääntynyt koskaan sinun vieraudeksesi? Oletko itse tavoittanut oman vierautesi ja pelästyen havainnut sen muistuttavan jostain, mikä kauan sitten lapsuudessa liikkui öisin ikkunaverhojen varjoissa makuuhuoneesi seinillä, lumihuutaleiden pyörteissä katulampun kiilassa?

Oletko laskenut vanhat ystäväsi, joita pelkäsit, muistanut ohjailleesi puheittesi kanavia padolta toiselle kiireesti juosten, virtaavia sanoja uomissaan ohjaillessi päästämättä niitä nousemaan yli yhteisesti sovittujen äyräiden? Teitkö aina näkymättömien käskijöittesi mukaan löytämättä heitä koskaan silmiesi takaa?

Saitko koskaan lupakirjaa lähteä ulos mielesi kaupungeista heidän kanssaan vapauteen, missä katse sulaa toiseen huomisesta kysymättä, toisiinsa piiloutumatta yksinäisyyden suurimmaksi yhteydeksi? Kaikkosiko kaupunkisi katujen humina koskaan kauas taivaanrantaan, kasvoiko hiljainen taivas koskaan kutistuvan kaupunkisi ylle?

Oletko silloin, joskus jossain, pysähtynyt, hiljentynyt, maailma kohissut sinuun, kulkenut sen jälkeen muukalaisena kaikkialla, ilman kotimaata, ilman satamaa, tuntemattomana läheisille, itsellesikin, seurannut itsesi puuhia niitä aina uudelleen hämmästyen ohitse valuvien päivien saatossa tuhansien kellojen työntäessä sinua kohti ajattomuuden tummaa jyrkännettä?

Markku Siivola

**Kirja-arviointi: JENNY RANDES:
PARANORMAALIT ILMIÖT.**

Suom. Anuirmeli Sallamo. Otava 2000.
336 s. Alkuteos: The paranormal source
book

Kun käsiteltävänä on niin laaja aihepiiri kuin esillä olevassa kirjassa, lukija tekee viisaimmin lähtiessään liikkeelle oletuksesta, ettei hän välttämättä löydä siitä kaikkea tärkeänä tai kiinnostavana pitämäänsä aineistoa. Randles on monessa liemessä keitetty tutkija ja hän on onnistunut luovimaan hyvin lukematomien aiheiden ja näkemysten läpi. Tuloksena on kattava ja ajantasainenkin katsaus paranormaaleihin ilmiöihin, mukana on nimittäin tapahtumia ja havaintoja myös aivan viime vuosilta. Pienenä miinuksena voidaan mainita näkökulman paikoittainen brittiketseisyys. Tarkastelun vinoutumista voi tuskin kuitenkaan välttää, kirjoitettiinpa kirja missä päin maailmaa tahansa. Jos lukijaa siis kummastuttaa esimerkiksi sellainen aihe kuin psyykinen aarteensintä, niin hänen kannattaa muistaa, että Brittein saarilla se on ollut jo parin vuosikymmenen ajan todella kuuma juttu.

Loputtomalta tuntuvien paranormaalien ilmiöiden joukosta Randles on hahmotanut kaksikymmentä pääaihealuetta. Niiden puitteissa marssitetaan sitten tarpeen mukaan esiin osailmiöitä, jotka tekijä on katsonut syystä taikka toisesta kuuluvan juuri kyseiseen aihepiiriin. Ilmiöiden luokittelu on luonnollisesti pitkälti makukysymys, samoin kuin johtopäätökset siitä, kuuluuko jokin ilmiö paranormaaleihin ilmiöihin vai ei tai ovatko jotkin ilmiöt samaa perua vai ei. Niinpä kenenkään ei kannata hiiltyä siitä, että Randles näyttää tulkitsevan ruumiista irtautumisen (jollaisen hän kertoo itsekin kokeneensa) ja kuoleman-rajakokemuksen erillisiksi ilmiöiksi.

Aihepiirien käsittely on järjestetty varsin omaperäisesti ja ehkä onnistuneestikin. Ensimmäinen Randles määrittelee ilmiön ja kertoo lyhyesti sen taustasta. Sitten seuraa "artikkeli", joka on tarkoitettu ensisijaisesti ilmiön kokeneille lukijoille. Toinen artikkeli on suunnattu tutkijoille ja kolmannessa, nykypäivän tilanetta kartoittavassa artikkelissa esitellään tuoreimpia tapauksia ja uusinta

tietoutta käsiteltävästä ilmiöstä. Lopuksi luetaan yhteystietoja, kirjallisuutta ja kyseiseen aihepiiriin erikoistuneita alan järjestöjä. Poikkeuksellisenä viitseliäisyyden ja huolekkisuuden osoituksena on mainittava käännöksen sovittaminen Suomen oloihin, missä alkutekstien mukaan Ultra-lehden toimituskunta on ojentanut auttavan kätensä.

Nyt julkaistu kirja on sen aiemmin ilmestyneen laitoksen täydennetty versio. Kuten uusittujen laitosten osalta usein käy, tässäkin tapauksessa siitä on ollut seurauksena pientä epätasaisuutta, horjuvuutta ja huolimattomuuttakin. Aihepiirien käsittelyssä on havaitsevinnaan tietynlaista kerroksisuutta: ilmiön esittelyn alkupuolella saatetaan tulla johonkin johtopäätökseen - joka ilmeisesti periytyy suoraan edeltävästä laitoksesta - ja sitten nykypäivän tilannetta kuvaavassa osuudessa tuodaan esille uusi johtopäätös, joka joko osaksi tai kokonaan kumoaa aikaisemman. Joitakin puutteellisuksiakin on päässyt lipsahtamaan mukaan. Ajassa siirtymisen tutkimusta käsitellessään Randles toteaa, ettei ennaltatietämisestä ole saatu mainittavaa näyttöä. Ennaltatietämisen todistamiseksi on kuitenkin aivan viime vuosina kehitelty nerokas ja koska tahansa toistettavissa oleva tutkimusjärjestely, jonka avulla ilmiö on jo täysin kiistattomasti todennettu useissa tutkimuslaitoksissa. Asiasta olisi olemassa perusteellinen kuvaus yhdessä hänen mainitsemassaan läheteoksessa, mutta jostakin syystä hän ei ole kajonnut asiaan. Yksi selvä virhekin löytyy: Charles Honor-ton'ista, joka tunnetaan ganzfeld-menetelmän soveltamisesta ESP-tutkimukseen, puhutaan ikään kuin hän olisi edelleen elävien kirjoissa.

Joskus aihepiiriin kuvaus on jäänyt turhan laihaksi, mutta se ei tietenkään johdu välttämättä siitä, että tiedoissa olisi puutteita - jotakin on vain pakostakin jätettävä pois jo pelkkien sivumäärärajoitusten takia. Muutamia outoja väitteitä ja laiminlyöntejä on jäänyt kirjan rasiitteeksi. Aberfan'in hiilivuoriturman ajankohdaksi mainitaan vuosi 1996, po. 1966. Paavin sanotaan käyneen tapaamassa ufoprofeetta George Adamskia, vaikka asiasta kertovien lähteiden mukaan asia oli

(tietysti) päinvastoin. Kummitusten näkemistä käsitellessään Randles ihmettelee, miksei kummitus näyttäyty todellista nuorempana. Riippuu tietysti osaksi siitä, mitä kummituksella tarkoitetaan. Lähdekirjallisuudessa on kuitenkin aivan riittävästi kuvausselektuksia, jotka todistavat, että myös näin päin tapahtuu. Arvoitukseksi jää myös, mistä Randles on saanut käsityksen, jonka mukaan etiäinen on ESP:n alin muoto (enne, aavistus tai sisäinen tietoisuus jostakin tapahtumasta). Tietosanakirjojen mukaan etiäinen on kuitenkin määritelty ihmisen haamu-maiseksi kaksoisolennoksi. Trans-kommunikaatiosta kirja antaa ohuen ja hieman vähättelevältäkin tuntuvan kuvan, mikä varmasti johtuu paljolti siitä, että ilmiö on Brittein saarilla vähän tunnettu. Ruumiista irtautumista käsitellessään Randles on täysin unoh- tanut Robert A. Monroen ja hänen perustamansa tutkimuslaitoksen, mitä voi pitää aikamoisena puutteena.

Kirjassa esitetyt johtopäätökset ovat varmastikin se puoli, joka herättää eniten närää lukijoissa, jos on herät- tääkseen. Parhaimmillaan kirja on niissä aiheissa, joiden tutkimukseen Randles on itse aktiivisesti osallistunut, esimerkkinä ufot ja peltokuviot. Ufoharrastajia saattaa ihmetyttää Randles'in johtopäätös Roswell'in tapauksesta ja peltokuvioiden tulkin- nassa Randles taitaa jäädä vähem- mistöön. Mutta ehkä on hyvä muistaa tässäkin asiassa hokema, jonka mukaan enemmistö on aina väärässä. Joku toinen saattaa hämmästyä Randles'in varmasta käsityksestä, jonka mukaan "ei ole olemassa kosmista ratsuväkeä, joka rientäisi avuksemme". Asia saattaa olla juuri siten, mutta tässä vaiheessa kukaan ei voine sanoa siitä mitään varmaa. Turhana painolastina pitäisin toistuvaa, lähes rituaalimaista viittaamista asenteellisen skeptismin selitysvaihtoehtoihin. Esimerkiksi Ian Wilson'in tapa kuitata Ian Stevenson'in vuosikymmenien työ lasten jälleen- syntymämuistojen parissa saa turhan paljon painoa. Wilson'in teoriassahan ei ole kysymys mistään muusta kuin pelkämästä tilastollisesta päätelmästä, mikä on tunnetusti nopein tapa mennä harhaan. Ehkäpä kyseisen liikkeen kulttimäinen luonne ei ole vielä valjennut Randles'ille. Mihinkähän

päädytäänkään, jos myös esimerkiksi vapaamuurarit ja Jehovan todistajat ryhtyvät vaatimaan näkemystensä ottamista huomioon paranormaaleista ilmiöistä puhuttaessa! Kirjan pohjalta voi vilpittömästi (ja kunnioittavasti) todeta, että Randles itse edustaa aivan riittävän hyvin sitä oikeanlaatuista skeptisismiä.

Suomenkielinen laitos on harvinaisen huolellisesti toimitettu ja painovirheitä esiintyy niin vähän, että sitä voi pitää näillä leveysasteilla melkein päsu- tuksena. Suomenkielinen terminologia on hyvin hallussa, mistä kustantaja antaa tunnustuksen Olli Pajulalle. Yksi kätten- taputuksia ansaitseva uutuuus on psyy- kikko-sanana merkityksen laajentaminen englanninkielen mukaisesti parailmiöi- den alueelle (uskonnollisessa terminolo- giassa psyykikko tarkoittaa ihmistä, joka kykenee uskoon, mutta ei käsittämään Jumalaa). Suomenkielinen parakirjalli- suus on todellakin kärsinyt jo aivan riittävästi siitä, että "psychic" on täyty- nyt kääntää erilaisin kiertoilmauksin, ilmauksin joista monet vievät helposti harhaan. Pienoista kritiikkiä voisi kohdistaa ruumis-sanana käyttöön elävästä ihmisestä puhuttaessa. Aivan viimeisen päälle ajatellen olisi nimittäin ruumiista ja kehosta irtautumista pidettävä eri ilmiöinä!

Vuosikymmeniä parailmiöiden maail- maa tutkailtuaan uteliaisuudesta kärsivä ihminen alkaa vähitellen kaivata selitys- malleja, jotka asettaisivat nämä ilmiöt oikeille paikoilleen. Tässä suhteessa Randles ei jätä lukijaansa aivan tyhjä- kätiseksi. Pohdiskelut mielen voimasta ja räyhähänenki-ilmiön perimmäisestä luonteesta ovat kiinnostavia, samoin parailmiöiden yhteydet oikean aivo- puoliskon toimintoihin. Vain yksi askel lisää ja Randles saattaisi oivaltaa para- normaalit ilmiöt osoitukseksi ihmisten perimmäisestä ykseydestä, kollektiivi- sesta yhteenkuuluvuudesta. Kun joskus koittaa aika, jolloin ihmisillä ei ole enää mitään salattavaa toisiltaan, tulee parailmiöistä ehkä täysin itsestään selvä asia. Silloin niistä kertovia kirjoja ei enää tarvitakaan. Mutta niin kauan kuin tarvitaan, Randles'in kirja on varmasti parasta, mitä voi odottaa.

Teuvo E. Laitinen

WORLD-WIDE CONFERENCE

2000 KIRLIAN—November 25-26th, 2000 in Curitiba Brazil

The Fifth Conference of the International Union of Medical and Applied Bioelectrography will be held November 25-26th, 2000 in Curitiba Brazil. Before the conference, courses will be held in November, 23-24th. All information will be found on the web under <http://www.kirlian.com.br>

For any preliminary information, please contact directly Prof. Newton Milhomens by E-mail: newton.kirlian.com.br or Mr. Milton Favaro: E-mail: cmr@onda.com.br, phone (02141) 352-2578, phone/fax (02141) 352-4809.

Participation fee for the congress will be US\$ 150 (bus trips, tourist events and hotels will be charged separately). As from October only cash payments will be accepted.

We recommend for your trip the period November 20th - December 4th because of tourist trips and free-time possibilities in São Paulo and Florianópolis.

People of the European countries, who want to participate in the tourist events should directly contact Dr. Konstantin Korotkov in English: korotkov@mail.admiral.ru

Conference languages: English and Portuguese /simult. translation.

Welcome!

Yours sincerely
Matti Ollila , M.Sc. , Dr. (H.C.)
Vice-President of the Union
fax +358-9-804 45 35
E-mail: Matti.Ollila@dlc.fi
P.O. Box 20
FIN-02241 Espoo
Finland